

Uvodnik: Čas za spremembe v urejanju prostora?

Letošnji januar so zaznamovale tri stvari: menjava ministra za okolje in prostor, predlog zakona o umeščanju energetske, prometne in vodne infrastrukture v prostor in odzivi organiziranih javnosti in civilne družbe na razmere, ki se na različne načine dotikajo ravnanja s prostorom v državi.

Menjava ministra za okolje in prostor je sprožila veliko razprav in medijske pozornosti o načinu ravnanja z okoljem in pokazala, da je Slovenija na področju varstva okolja razvita družba, z delujočo akademsko, nevladno, operativno in upravno politično strukturo. Dejstvo, da je to ministrstvo pristojno za urejanje prostora, za prostorsko politiko, ki naj zagotavlja skladno, funkcionalno, gospodarno in lepo bivalno okolje, pa v kontekstu januarskih dogodkov praktično ni bilo prisotno. To niti ni presenetljivo, ker se je področje urejanja prostora v Sloveniji po dveh tranzicijskih desetletjih osredotočilo skoraj izključno na umeščanje novih posegov v prostor.

Skrajni dokaz te poenostavitve je predlog zakona o umeščanju energetske, prometne in vodne infrastrukture v prostor, ki ga je ministrstvo za okolje in prostor januarja dalo v (prekratko) javno obravnavo. Zakonski predlog je vznemiril prostorske načrtovalce in tisti del slovenske javnosti, ki razume, kam vodi protekcionizem v urejanju prostora. Predlog kot poseben zakon za določene vrste posegov posega v pristojnosti zakona o prostorskem načrtovanju in se v duhu prakse zakonske zaščite sektorjev pojavi kot poseben način prakse načrtovanja. Splošno prisotne težave z vodenjem projektov, usklajevanjem interesov v prostoru in izvajanjem posegov v prostor ta predlog tako rešuje le za izbrane posege.

V pričakovanju odzivov predlagatelja na pripombe iz javne razprave je bilo organiziranih še nekaj razprav, ki se tematsko dotikajo urejanja prostora. Okoljska akademska mreža je organizirala posvet »Vode v mednarodnih odnosih« in v duhu prakse interdisciplinarnega povezovanja zbrala niz priporočil za izvajanje z vodami povezane zunanje politike. Forum 21 je v kontekstu razprav o ravnanju s kmetijskimi zemljišči organiziral posvet »Zemlja naše bogastvo ali breme«, Državni svet RS je na isti dan gostil posvet »Kakšne pokrajine potrebujemo«. Skupaj s številnimi vsebinsko povezanimi intervjuji, novinarskimi poročili in drugimi objavami, ki so se dotaknile različnih vidikov prakse urejanja prostora, se je v januarju tako koncentracija razmišljanja o prostorskih težavah, ki jih na različnih ravneh življenja in dela zaznavamo posamezniki in družba izjemno zgostila. Kako lahko tako razprta platforma pozornosti vpliva na sistem urejanja prostora bo pokazal čas, da so spremembe potrebne pa očitno postaja iz dneva v dan bolj jasno.

Sporočila mreže

[Odziv DUO na javno razgrnitev dopolnjenega osnutka SPN in IPN MOL](#)

Društvo za urbano okolje – Odbor za lepšo Staro Šiško se je odzvalo na javno razgrnitev dopolnjenega osnutka Odloka o izvedbenem ter strateškem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana (SPN in IPN MOL) ter okoljskega poročila, ter do 15. januarja 2010 oddalo pripombe na IPN MOL. Na pripombe je opozorilo tudi na javni obravnavi, ki je potekala v torek 12.1.2010 na Gospodarskem razstavišču. Več na www.polok.si.

[Skupne pripombe ljubljanskih civilnih iniciativ na SPN in IPN MOL](#)

V Društvu za urbano okolje – Odbor za lepšo Staro Šiško so se tudi pridružili pripombam, ki jih je pripravila Civilna iniciativa Ljubljana. Skupne pripombe so podpisali Koordinacijski odbor Fondovih hiš, CI Trznice ne damo, CI Stara Ljubljana, CI Tabor, Društvo vrtičkarjev Ljubljana, Zveza društev za varstvo okolja Slovenije, Društvo za urbano okolje – Odbor za lepšo Staro Šiško, Iniciativa za Tivoli, CI Drugačna Tobačna ter Društvo Šentjakobsko gledališče. Pripombe si lahko preberete tudi na spletni strani www.polok.si.

[Delavnica »Celovška, kaj bo s tabo? Prihodnost Celovške ceste kot jo vidijo prebivalci Stare Šiške«](#)

V sredo, 20.1.2010 je na osnovni šoli v Stari Šiški potekala urbanistična delavnica z naslovom "Celovška, kaj bo s tabo?". Organizirali so jo Društvo za urbano okolje – Odbor za lepšo Staro Šiško, Inštitut za politike prostora – IPoP ter skupina krajinskih arhitektov PAZ!PARK. Namen delavnice je bil opozoriti na problematiko urejanja Celovške ceste med križišči z Drenikovo cesto in Rusko ulico, predvsem v smislu izboljšanja uličnega prostora. Na delavnici so se številnim lokalnim prebivalcem pridružili nekateri predstavniki inštitucij, tudi Oddelka za urbanizem Mestne občine Ljubljana, Policijske postaje Šiška in drugih. Celotno poročilo si lahko preberete na spletni strani www.polok.si.

[Tiskovna konferenca CI Kras](#)

Civilna iniciativa Kras, je v sredo, 27. 1. 2010 ob 11 uri, v kletnih prostorih picerije Skala v Šmarjah pri Sežani organizirala tiskovno konferenco na kateri je predstavila javno izjavo SAZU v podporo prizadevanjem CI Kras, napovedala strokovni posvet v Sežani 26. 2. 2010 in se odzvala na pobudo občine Sežana na izbris Nature. Poleg predstavnikov CI Kras so na tiskovni konferenci sodelovali še dr. Ladislav Placer, predstavnik Parka Škocjanske jame, Slovenija in predstavnik Zavoda za varstvo narave RS. Več si lahko preberete na spletni strani CI Kras <http://civilnainiciativakras.com>.

[Odprt mestni prostor je javna dobrina](#)

Na svoji spletni strani stanovalci Fondovih hiš opozarjajo na članek v Večerju, v katerem dr. Mojca Golobič tudi na primeru Plečnikovega stadiona analizira smotrnost ravnanja s prostorom in poziva k ozaveščenju prebivalcev, kadar upravljavci javnega interesa svojega dela ne želijo ali ne znajo opraviti.

[Rojstni dan SDE](#)

Slovensko društvo evaluatorjev (SDE) je v januarju praznovalo drugo obletnico obstoja, prvo obletnico pa je obhajala tudi spletna stran SDE <http://www.sdeval.si/>. Ob tej priliki je SDE opravil kratek povzetek svojih aktivnosti in dosežkov v preteklem letu.

[Za Mesto Po Dveh na Facebooku](#)

Pobuda ZaMestoPoDveh je na spletnem portalu Facebook ustvarila svojo stran. Ima že preko 400 podpornikov. Na strani objavljajo vizualizacije ljubljanskih ulic – kašne so danes, in kakšne bi lahko bile, če bi jih oblikovali po meri pešcev, ne pa po meri avtomobilov.

[Novice programa URBACT v slovenščini](#)

V uvodnem članku januarskih novic programa URBACT Ivan Tosics obravnava »novo generacijo« celostnih programov za urbano prenovo. Njihov cilj je izboljšati ogrožena območja s pomočjo zapletenih in medsebojno povezanih večsektorskih ukrepov, ki ne zajemajo le fizična in socialna vprašanja, ampak celo vrsto vladnih in upravnih zadev. Več o tem na www.trajekt.org/magazine/.

[Je novi zakon res rešitev?](#)

Inštitut za politike prostora je v četrtek, 21. januarja ob 13. uri na Fakulteti za arhitekturo organiziral javno razpravo o predlogu Zakona o umeščanju prometne, energetske in vodne infrastrukture v prostor (ZUPEVIP). Predlog je pristojno ministrstvo 18. januarja posredovalo javnosti in v medresorsko usklajevanje, razprava pa je trajala do 29. januarja. Zakon naj bi optimiziral postopke umeščanja nekaterih velikih infrastrukturnih objektov v prostor in povečal učinkovitost črpanja evropskih sredstev iz tega naslova. Več o razpravi, ki se je razvila na posvetu, si lahko preberete na www.trajekt.org.

Iz medijev

[Zares kritično o dolgoročnem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana](#)

»Če je bil izziv za ta županski mandat stadion Stožice, menimo, da mora biti izziv za prihodnjega tramvaj.« To je ena glavnih pripomb stranke Zares k novemu strateškemu (SPN) in izvedbenemu prostorskemu načrtu (IPN) Mestne občine Ljubljana, ki sta jih na tiskovni konferenci v Ljubljani predstavila njena najvidnejša mestna predstavnika Pavel Gantar in Janez Kopač. V Zaresu pogrešajo tudi merila za opredeljevanje tudi za usklajevanje različnih interesov pri urejanju prostora. Ker jih ni, se bojijo, da bo znova nastala razlika med planskimi opredelitvami in konkretnimi projekti (kot pri treh stolpnicah v Dravljah, garažah pod osrednjo ljubljansko tržnico ali pri bežigraskem stadionu z zelenico pred Fondovimi bloki). Več na www.delo.si.

[Prevozniki prehiteli ministrstvo za promet](#)

Integrirani javni potniški promet, ki bo potnikom omogočal prevoze na vseh avtobusih in vlakih javnega sistema z eno samo vozovnico, naj bi v Sloveniji po načrtih ministrstva za promet vzpostavili do konca leta 2013. A ker ministrstvo še vedno ni objavilo enotnega standarda za sistem elektronskih vozovnic, so medtem številni prevozniki, med njimi tudi največja, ljubljanski LPP in mariborska Veolia, na lastno pest uvedli svoje sisteme. S tem so po mnenju poznavalcev močno otežili prihodnjo integracijo potniškega prometa v državi. Bistvena za vzpostavitev enotnega sistema je povezljivost med posameznimi prevozniki, ki bo potnikom omogočala, da bodo lahko brez težav prestopali med avtobusi različnih avtobusnih prevoznikov in vlaki potniškega železniškega prometa. Za to je potrebna enotna platforma oziroma standard delovanja sistemov elektronskih vozovnic, ki pa je ministrstvo še ni pripravilo. Več na www.delo.si.

[Odprt mestni prostor je javna dobrina](#)

Doc. dr. Mojca Golobič je v Večeru objavila razmišljanje o stanju stvari v urejanju prostora, o tem kaj je razvoj in kaj v okviru razvoja je javni interes. Med drugim ugotavlja, da je med glavnimi povzročitelji sedanje gospodarske krize izrojena povezava med nepremičninskim in finančnim sektorjem, ki je z napihovanjem nepremičninskega balona in s pomočjo finančnih čarovnij uspešno pretočila javne dobrine v zasebne zaslužke. Napihovanje balona je omogočila domnevno neskončna, vendar umetno ustvarjena potreba po novih kvadratnih metrih stanovanj ter poslovnih, trgovskih in proizvodnih prostorov. Njene posledice so dobro vidne tudi pri nas, saj vsak kvadratni meter prostega prostora vzbudi naravnost kompulzivno-obsesivno potrebo po pozidavi. V Ljubljani, Mariboru in drugih mestih, pa tudi na podeželju (Kras), je gonja za dobičkom, ki ne izvira iz usklajevanja ponudbe in povpraševanja, ampak iz nesorazmerja med stroški zemljišča in gradnje ter prodajno ceno, v zadnjih letih povzročila pravi investitorski stampedo. Politika, v tem primeru župani z občinskimi sveti, pa mu s spremembami svojih prostorskih načrtov rade volje streže. Vse v imenu razvoja. Več na www.vecer.si.

[Kakšno Ljubljano potrebujemo in zmoremo](#)

Ugledni predstavniki starejše generacije slovenskih arhitektov in urbanistov so v Sobotni prilogi Dela objavili prispevek na temo novih prostorskih načrtov Ljubljane. Menijo, da je sprejetje Strateškega in podrobnega Prostorskega načrta za Ljubljano za razvoj mesta tako pomembna strateška in obenem daljnosežna (finančna) odločitev, da bi morala javna razprava, diskusija, (skušati) preseči in v »javno korist« poenotiti dosedanje politične polarizacije v mestnem svetu. Kot politično neobremenjeni del stroke skušajo zato javnosti predstaviti del svojih razmišljanj in pripomb na ta vsestransko skrbno in temeljito pripravljani dokument. Več na www.delo.si.

[Ljubljana za pešce in kolesarje](#)

Blaž Lokar, ustanovitelj skupine Za Mesto Po Dveh, na spletnem portalu Trajekt predstavlja vizijo prihodnje Ljubljane. "Sanjam o Ljubljani, kjer imaš možnost peš kupiti kruh in rože ali se sprehoditi do najljubše restavracije, parka ali kina, vse blizu stanovanja kjer živiš. Ulice so polne ljudi in ozelenjene. Hoja je varna in brez preprek. Pritličja stavb so urejena in polna različnih

dejavnosti. Ulice so postale ponovno tudi prostor srečevanja. Mobilnost ljudi zagotavlja odličen javni prevoz in razvejana kolesarska mreža.”. Več na www.trajekt.org.

Napovednik

[Posvet »Čas je za spremembe v urejanju prostora« v Državnem svetu RS](#)

Inštitut za politike prostora v sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor in Državnim svetom RS v četrtek, 25. februarja 2010 ob 11. uri organizira posvet z naslovom »Čas je za spremembe v urejanju prostora«.

Razmere v prostoru in številni polemični odzivi na načrtovane posege in ukrepe že dalj časa vznemirjajo prostorske načrtovalce in širšo javnost. Zaskrbljeni nad sistemom urejanja prostora so načrtovalci pod okriljem Zbornice za arhitekturo in prostor sestavili poziv za spremembe. Verjamejo namreč, da se sistemske težave odražajo v prostoru, zgradbah in krajini na način, ki je dolgoročno škodljiv in prizadeva vse državljanke in državljane ter njihov skupni vsakdanjik in prihodnost. V pozivu opozarjajo, da je urejanje prostora izrazito podleglo zakonsko podprtim sektorskim politikam in se skoraj povsem osredotočilo na umeščanje novih posegov v prostor ter tako zanemarilo svoje druge izvirne naloge.

Namen posveta je v okviru poziva začeti javno razpravo o stanju v urejanju prostora v Sloveniji in odgovorne spodbuditi k razmisleku in ukrepom za izboljšanje. Na osnovi predstavitev in razprave bodo stališča udeležencev posveta strnjena v sklepe, ki bodo posredovani odgovornim v državi in širši javnosti.

[Tiskovna konferenca o pozivu ZAPS »Čas je za spremembe v urejanju prostora«](#)

Inštitut za politike prostora in Zbornica za arhitekturo in prostor vabita na tiskovno konferenco, na kateri bo predstavljena vsebina in razlogi za poziv »Čas je za spremembe v urejanju prostora«. Tiskovna konferenca bo v torek, 23. februarja 2010 ob 12h v prostorih Zbornice za arhitekturo in prostor.

[Delavnica o vrednotenju državnih prometnih projektov z vidika lokalne koristnosti](#)

Civilna iniciativa Braslovče in Inštitut za politike prostora v četrtek, 11. marca 2010 vabita na delavnico, ki bo obravnavala vrednotenje koristi, ki jih lokalnim skupnostim prinašajo državni prometni projekti. Delavnica z okroglo mizo bo potekala v Centru Evropa na Dalmatinovi ulici 4 v Ljubljani od 13h do 16h.

Teorija in praksa

[Skupni avtomobili namesto novih parkirišč](#)

V New Yorški soseki, v kateri je izrazito primanjkovalo parkirnih mest, so uvedli program skupnih avtomobilov. V sodelovanju z izposojevalnico avtomobilov je stanovalec v soseki na voljo nekaj avtomobilov, ki si jih lahko izposodijo po znižani ceni. Ocenjujejo, da en skupen avtomobil nadomesti 14 osebnih. To omogoča boljše izrabo prostorov, ki bi bili sicer namenjeni parkiranju.

[Jane Jacobs: Umiranje in življenje velikih ameriških mest](#)

V četrtek, 21. januarja 2010 je bila v kavarni Mestnega muzeja Ljubljana predstavitev slovenskega prevoda knjige »Umiranje in življenja velikih ameriških mest« (Death and Life of Great American Cities, 1961), ameriške aktivistke, sociologinje in urbanistke Jane Jacobs. Po mnenju New York Timesa je to »verjetno najbolj vplivno samostojno delo v zgodovini urbanističnega načrtovanja.« Obsežno delo je že desetletja klasika tako za urbanistične in sorodne graditeljske vede kot za sociologijo, zlasti prostorsko sociologijo in vse bolj sociologijo vsakdanjega življenja. Avtorica je poglobljeno znanje, pronicljive analize in znanstveni, skoraj vizionarski pogum združila s tenkočutnim razumevanjem človeškega bivanja v mestnem tkivu. Knjigo je prevedla Nina Kozinc, za 28,00 € pa jo dobite v vseh večjih knjigarnah.

Javne objave

[Mestna občina Ljubljana Javna razgrnitev dopolnjenega osnutka OPPN za del območja Zupančičeve jame](#)

Od 18. januarja do 18. februarja 2010 je javno razgrnjen dopolnjeni osnutek Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za del območja urejanja BS 2/1 Zupančičeva jama. Gradivo bo javno razgrnjeno v prostorih Oddelka za urejanje prostora Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Poljanska 28, Ljubljana (v poslovnem času) in na sedežu Četrtna skupnosti Bežigrad, Vojkova 1, Ljubljana (v času uradnih ur in ob sredah do 18. ure). Javna obravnava gradiva je bila v sredo, 3. februarja 2010, ob 17. uri, v prostorih Četrtna skupnosti Bežigrad v Ljubljani.

[Mestna občina Maribor Razstava - Urbanistično arhitekturna delavnica Maribor JUG](#)

Od 2. do 16. februarja med 10. in 17. uro je v Razstavišču Urban, Grajska ulica 7, na ogled razstava rezultatov urbanistično arhitekturne delavnice Maribor JUG, ki je potekala decembra 2009 in januarja 2010.

[Mestna občina Murska Sobota Javna razgrnitev osnutka sprememb in dopolnitev Odloka o lokacijskem načrtu za območje stanovanjske gradnje med Kajuhovo in Tomšičevo ulico v Murski Soboti](#)

Osnutek Sprememb in dopolnitev LN se bo razgrnil v prostorih Mestne občine Murska Sobota, Kardoševa ulica 2, Oddelek za infrastrukturo, okolje in prostor ter gospodarske javne službe (III. vhod, 2 nadstropje) ter na sedežu Mestnih četrti mesta Murska Sobota, Trg zmage 4. Javna razgrnitev bo trajala od 27. januarja 2010 do 26. februarja 2010. Ogled razgrnjenega osnutka bo možen v delovnem času občinske uprave in pisarne Mestnih četrti. V času javne razgrnitve bo organizirana javna obravnava v veliki sejni dvorani Mestne občine Murska Sobota, Kardoševa ulica 2, Murska Sobota v sredo 17. februarja 2010 ob 17. uri, kjer se bodo tudi lahko podale pripombe. Osnutek bo prikazan tudi na spletni strani MO Murska Sobota: www.murska-sobota.si

[Ministrstvo za okolje in prostor](#)

Ministrstvo za okolje in prostor vabi k oddaji pripomb in predlogov na:

- Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah in
- pripadajočo tehnično smernico za graditev TSG-1-004:2010 Učinkovita raba energije.

Pripombe in predloge lahko posredujete do ponedeljka, 22. februarja 2010 na e-naslov: sasa.galonja@gov.si in peter.stebelj@gov.si.

[Evropska komisija Javno posvetovanje o Evropski strategiji za Podonavje](#)

Evropska komisija je 2. februarja 2010 začela javno posvetovanje o Evropski strategiji za Podonavje, ki bo trajalo do 31. marca 2010. Pobuda temelji na pozitivnih izkušnjah prve makroregionalne strategije za regijo Baltskega morja, njen namen pa je razvoj velikega gospodarskega potenciala najdaljše evropske reke in izboljšanje okoljskih razmer v Podonavju in okolici. Podonavje ima velik gospodarski, okoljski in socialni potencial. Sodelujoče države nameravajo z združenimi močmi izkoristiti številne danosti regije, lotile pa se bodo tudi perečih vprašanj, kot sta potreba po izboljšanju prometnih in energetske povezav ter zmanjšanje tveganja za poplave. Zaradi kompleksnosti in soodvisnosti mnogih izzivov regije bo sodelovanje v celovitem povezanem okviru privedlo do učinkovite koordinacije in rezultatov. Strategija bo temeljila na makroregionalnem pristopu. Gre za novo delovno metodo EU, ki je bila prvič uporabljena pri strategiji za regijo Baltskega morja. Metoda ne zahteva nove zakonodaje ali institucij, ampak krepi vezi med različnimi politikami in koordinira prizadevanja široke palete zainteresiranih strani. Več na:

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

IPoP

Novice Mreže za prostor izdaja mesečno Inštitut za politike prostora, Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana, telefon 0590 63 683, www.ipop.si. Urednik št. 6: Marko Peterlin (IPoP). Prispevki: Maja Simoneti (IPoP), Marko Peterlin (IPoP), Aidan Cerar (IPoP).

Projekt »Mreža za prostor« delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov, razvojne prioritete Institucionalna in administrativna usposobljenost, prednostne usmeritve Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij, civilnega in socialnega dialoga.

Če ne želite prejemati novic, prosimo da to sporočite na elektronski naslov mreza@ipop.si.